

POLSKÁ HUDBA - 3.PŘEDNÁŠKA – SYLABUS

1929 – krach na NY burze, začátek velké hospodář.križe

1933-Německo vítězství NSDAP ve volbách - Hitler kancléřem

Polsko – Pilsudský si byl vědom německé hrozby – signed non-aggression pacts with the [Soviet Union in 1932](#) and with [Nazi Germany in 1934](#).

1938 – Mnichovská dohoda

1939, under constant threat from Germany, Poland entered into a full military alliance with Britain and France In August, Germany and Russia signed a secret agreement concerning the future of Poland.

1939 - MOLOTOV-RIEBBENTROP PAKT – tajný dodatek o rozdělení Polska mezi Německo a SSSR

MODERNA

In [music](#), the term "**modernism**" refers generally to the period of change and development in musical language that occurred at or around the turn of the [20th century](#), **a period of diverse reactions in challenging and reinterpreting older categories of music, innovations that lead to new ways of organizing and approaching harmonic, melodic, sonic, and rhythmic aspects of music, and changes in aesthetic worldviews in close relation to the larger identifiable period of modernism in the arts of the time.**

- [Debussy](#), [Skryabin](#) (also for harmonic originality), Mahler and [Strauss](#) (whose *Salome* and *Elektra* were considered thoroughly avant garde), these four figures were ultimately understood as **precursors of 20th-century Modernism** (by 1912 Strauss was viewed as having turned away from Modernism; Mahler died in 1911, Skryabin in 1915 and Debussy in 1918).
- **Busoni, Schoenberg, Schreker and Stravinsky** were recognized **before 1914** as the **first proponents of 20th-century Modernism**.
- The selfconscious search in the years immediately before 1914 by composers and performers for a language of music adequate to and reflective of the contemporary moment revealed a conception of modernity dominated by the progress of science, technology and industry, and by positivism, mechanization, urbanization, mass culture and nationalism. A heightened sensitivity to the isolation and alienation of the individual and a concomitant intensity of personal emotions accompanied the sense of newness and discontinuity that pervaded the first years of the century
- World War I was crucial to the development of Modernism. The shock of the devastation and carnage, in addition to the instability and hardship of the postwar years, deepened the impulse among composers, particularly in France and Germany, to use art as a vehicle for protest and criticism. The trajectory of pre-war Modernism seemed vindicated and justified.

By 1933 five distinct strands of Modernism had come into being: (i) the Second Viennese School, made up of Schoenberg and his followers, particularly Berg and Webern; (ii) the French-Russian axis, dominated by Stravinsky; (iii) German Expressionism, which included Busoni and the young Paul Hindemith; (iv) indigenous Modernisms, characterized by Ives in America, Bartók in Hungary, Szymanowski in Poland, Janáček and Martinů in postwar Czechoslovakia and Carlos Chavez in Mexico; and (v) experimentalism, characteristic of Hába, Varèse and Cowell, that led to the exploration of microtonality, the embrace of ambient sound and the machine and a fascination with non-Western musics and technology. These strands often came together in the work of particular composers. Many early Modernists, including Stravinsky, Bartók and Szymanowski, asserted the radical and modernist possibilities inherent in rural folk and pre-modern traditions.

Starší muzikologický přístup: Musicologist [Carl Dahlhaus](#) describes modernism as:

an obvious point of historical [discontinuity](#).... (Dahlhaus 1989, 334)

novější muzikol přístup: [Leon Botstein](#), on the other hand, asserts that musical modernism is characterized by "a conception of modernity dominated by the progress of science, technology and industry, and by [positivism](#), [mechanization](#), [urbanization](#), [mass culture](#) and [nationalism](#)", an aesthetic reaction to which "reflected not only enthusiasm but ambivalence and anxiety" (Botstein 2007).

HUDEBNÍ SYSTÉMY ORGANIZACE TÓNOVÝCH VÝŠEK V MODERNĚ

(--nové formy – nezahrnují žádné formy klasic či romant (s výjimkou ABA`)-forma koláže)

ATONALITA -systém organizace výšek tónů

-nespecifikovaná tonalita, nekonstantní tonalita; nekonstantní pravidla organizace výšek tónů

-osvobození od pravidel tónin a stupnic, 12 tónů rovnocenných, nefixace posluchačovy pozornosti na repetice určitého tónu; konstantní variabilita

-1908 – začátek „volné tonality“ - Schonberg – 3 kl kusy op.11

POLSKÁ ATONALITA – individuální tónové systémy -PANUFNIK, LUTOSLAWSKI (vytvořili si vlastní systém organizace tónových výšek a vztahů mezi nimi)

Neotonalita

NEOKLASICISMUS- POLSKÝ NEOKLASICISMUS -souvislost s PAŘÍŽÍ-studia u N.Boulangera - *Stowarzyszenie Młodych Muzyków Polaków*- G. Bacewicz, STEFAN KISIELEWSKI, Michał Kondracki, Roman Maciejewski, Zygmunt Mycielski, Witold Rudziński, K. Sikorski, M. Spisak, A. Szałowski, T. Szeligowski, S. Wiechowicz, B. Woytowicz, Roman Palester – vliv francouzského neoklasicismu

- často spojeno s pol.folklórem – jan maklakiewicz, tadeusz szeligowski, stanislaw wiechowicz, v další dekade – roman maciejewski, zygmunt mycielski, castecne i roman palester, antoni szalowski, andrzej panufnik
- **-aleksander tansman (1897-1986) –zásadní postava pol.neokl**

neoklasicistní začátky také:

Witold Lutoslawski – symfonické variace-1938,

Andrzej Panufnik -klavír trio -1934

POLSKÁ DODEKAFONIE-**Józef Koffler** 1896 – 1944 ,Konstanty REGAMEY (za války a po ní),ROMAN PALESTER 1907 - 1989 (po válce)

EXPRESIONISMUS

AVANGARDA

World War II

On September 1, 1939 Hitler ordered his troops into Poland, On September 17, the Soviet troops moved in and took control of most of the areas of eastern Poland Fighting the initial "September Campaign" of World War II was the most significant Polish contribution to the allied war effort

After Germany invaded the Soviet Union in June 1941, Poland was completely occupied by German troops. [60]

-The Poles formed an underground resistance movement and a Polish government in exile, first in Paris and later in London,

- In April 1943, the Soviet Union broke the deteriorating relations with the Polish government in exile after the German military announced that they had discovered mass graves of murdered Polish army officers at Katyn, in the USSR. The Soviets claimed that the Poles had committed a hostile act by requesting that the Red Cross investigate these reports. [63]

-As the Jewish ghetto in occupied Warsaw was being liquidated by the Nazi SS units, in 1943 the city was the scene of the Warsaw Ghetto Uprising.

-July 1944, the Soviet Red Army and the People's Army of Poland controlled by the Soviets entered Poland, and through protracted fighting in 1944 and 1945 defeated the Germans

-Warsaw Uprising of 1944.

- the Yalta Conference (February 1945) – Polsko do sovětské sféry zájmu

MUZYKA V POLSKU ZA VÁLKY

-likvidace všech hud institucí, tajný spolek hudebníků – tajná organizace hud života a plánů na poválečnou obnovu kavárny – cca do jara 1940, pak vše cenzurované, klamání cenzury, komorní koncerty; 1939-zavřeny hud školy, 1940-otevřena konzervatoř-jen pro orch hráče, ředitel – kazimierz sikorski – tajná výuka skladby, dir... atd skladby – hodně písně lidové, pozdně romant idiom-odklon od neokl-vliv doby – religiozní témata -panufnik-uwert.tragiczna 43, sikorski - stabat mater. -komorní- kvartety-2.bacewicz, 3.palester, ...orch – bacewicz – uwertura, palester – 2symf, housl konc, kisielewski – koncert pro komor orch, lutoslawski 1 symf-expr a imprese konstanty regamey - persk písne,Kwintetem na klarnet, fagot, skrzypce, wiolonczelę i fortepian (1942-44),dodekaf volna
- mnoho jich umrelo . Koffler, paderewski;
- tansman-žid -z fr do usa; michal spisak (1914-65) od 1937 v paříži, člen Zwiazku Kompozytorów Polskich v Paříži (od 40 fungoval ilegálně, pak se přestěhovalo do Vichy a Uriage), MNOHO SKLADATELŮ PŘIŠLO O SVĚ PARTITURY v powstaniu warszawskim w 1944 roku.

POLSKO(1945–1956)

-PO KONCI VÁLKY ZFINGOVANÉ REFERENDUM A VOLBY – MOCI SE UJÍMAJÍ KOMUNISTI

od 1949 -SOCREAL dle ždanovské doktríny – sjezd skladatelů a udebních kritiků v Lagově Lubuském SKLADATELÉ PO 1949-

-Witold Lutoslawski (1913-1994) – -pedagogická činnost, drobnější skladby, písně – výjimka Koncert pro orchestr

(1954)POSLECH zamluvený Varšavskou filharmonií - založen na lid.hudbě (v 1963 oceněn ve Vídni), L ho považuje za marginalitu, vliv Stravinského a Bartóka – neoklasicistní, folkl.vlivy-melodika

-podlehli ideologii – Alfred Gradstein 1904-54 (Kantáta o Stalinie, masové písně)

-někteří psali socreal – velká řada masových písní, tématických kantát, symfonií o Stalinovi, revoluci, míru, výrobě, pokroku, práci, (podpora finanční od ZKP),

IDIVIDUALITY:

-Grazyna Bacewicz -1909-1969 pokračovala v neoklasicismu s elementy pol folkl, koncertovala, - 2. a 3. housl koncert 45, 48, 3.smyčc kvartet 47, Kantáta olympijská 48, koncert pro smyčc orch (1948 – nejslavnější dílo) ,-po 1949 -pokračování v inspiraci lid.hudbou - Grazyna Bacewicz -např 4.smyčc kvartet, 4.houslový koncert 3. a 4.symfonie

-Andrzej Panufnik (1914-1991) -neoklas, kl.etudy Kvartový kruh – prem v Paříži, Nokturno – orch, 1.symf-Symfonia rustica

(1948) -opřena na lid melodiích západního polska, oceněna 1.cenou na skladatel soutěži F.Chopina, 1950 nařčena z formalizmu ,-pak in modo antico – Suita staropolska, Koncert gotycki, cesta kompromisu – folklor + experimenty – považován za největší talent -možnost cestovat do zahraničí, ale oplácel to angažovanými skladbami (Symfonia pokoju, Uwertura bohatera, 1954-emigrace – vyškrtnut ze ZKP, nehraán, nezmiňován

-nová generace nar ve 20.letech, debut v socrealu:

-Skladatelé snažící se o zachování nezávislosti – měli potíže -Boleslaw Szabelski – 3.symfonie (1951) – vlastní styl, opíral se o 12tónovou řadu, netónální hudba plná disonancí, neromantická, neprogramní, daleká neoklasicistním a folklrním vzorům, vychází z barokní polyfonie, lineární faktura, dramaticčnost exprese ;

- Artur Malawski – vliv fr.neoklasicismu, radikální harmoncký a barevný jazyk (ideově korektní Wierchy-podhal folklór) a pak už nepřijaté a nehraané - 2.symfonie Dramatická, symf.báseň Hungaria (1956) -jeho poslední dílo

-emigrace- Roman Palester- Paříž, Panufnik

- **Grupa 49** – mladí skladatelé debutující už v socrealu - kompromis – angažovanost, národní tradice -snaha naplňovat nařizení z Lagowa + experimentování - Kazimierz Serocki (1922-1981)- radikální, experiment. - 1. a 2.symf.Symfonia pieśni sb a orch-folkloristická; Jan Krenz (1926)-12tón organizace – 1.symf 1949, koloristika - Rapsodie 1952; Tadeusz Baird (1928-1981) – mpnumentální emocionalismus, nejrůznější technické prostředky (1 symf, koncert pro orchestr...) – po 1956 v čele avantgardy

SOCREAL-zkostatění pol.hudby, regrese, - (v té době na západě proběhla v hudbě revoluce), to až do 1956